

Uchwała Nr 79
Komitetu Monitorującego
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
z 07 listopada 2024 r.

w sprawie zmian w części Warunkowość - w zakresie normy GAEC 2 Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Zgodnie z art. 124 ust. 4 lit. d rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającym przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającym rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013, Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 uchwala, co następuje:

§ 1.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 pozytywnie opiniuje zmiany w części Warunkowość - w zakresie normy GAEC 2 Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, zawarte w załączniku do uchwały.

§ 2.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania stosownych zmian w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, będących bezpośrednią konsekwencją procedury dokonania zmian określonych w § 1.

§ 3.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania zmian Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej zawartych w załączniku do uchwały, w wyniku uzgodnień z Komisją Europejską.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem przyjęcia.

Stefan Krajewski

Przewodniczący

Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla
Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Załącznik do uchwały Nr 79 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Rodzaj zmiany:

Określenia wymogów normy GAEC 2.

Proponowana zmiana PS WPR 2023-2027 (Zaznacz w trybie rejestracji zmian.)

Dotyczy: 3.10.1.2.1 Streszczenie praktyki gospodarstw rolnych str. 372

Na wyznaczonych obszarach podmokłych i torfowiskach rolnicy ~~będą są~~ zobowiązani do przestrzegania określonych wymogów, ~~które zostaną doprecyzowane przed wdrożeniem normy w 2025 roku, po odpowiednim dostosowaniu i zmianach w Planie Strategicznym.~~

~~tj.:~~

Na trwałych użytkach zielonych:

- zakaz przekształcania lub zaorywania (dopuszcza się wykonanie zabiegu renowacji z zastosowaniem płytkiej uprawy gleby i podsiewu nie częściej niż raz na 4 lata);
- zakaz wydobywania torfu;
- zakaz budowy nowych rowów i instalacji drenażowych do odwadniania/odprowadzania wody z terenu; -

Na gruntach ornych:

- zakaz budowy nowych rowów i instalacji drenażowych do odwadniania/odprowadzania wody z terenu;
- zakaz orania;
- zakaz wydobywania torfu.

Dotyczy: 3.10.1.2.2 Uzasadnienie str. 372

Celem normy GAEC 2 jest ochrona gleb najbogatszych w węgiel, poprzez ochronę terenów podmokłych i torfowisk, należących do najbardziej istotnych rezerwuarów węgla oraz mających kluczowe znaczenie dla zapobiegania zmianom klimatycznym i łagodzenia ich skutków.

W procesie wyznaczania gruntów objętych GAEC 2 za definicję torfowiska przyjęto rodzaj mokradeł, w których z uwagi na warunki wilgotnościowe związane z wysokim poziomem wód gruntowych następuje nagromadzenie się torfu z rozkładających się roślin, a mineralizacja materii organicznej jest ograniczona. Aby zapewnić właściwą ochronę zasobów węgla zdeponowanych w glebach torfowych na użytkach rolnych, w Głównym celu normy DKR GAEC 2 jest ochrona gleb najbogatszych w węgiel, poprzez ochronę torfowisk i terenów podmokłych. Normą zostaną objęte gleby pochodzenia organicznego o zawartości materii organicznej $\geq 30\%$ o łącznej miąższości co najmniej 40 cm. Proponuje się, aby norma ta była realizowana poprzez ochronę:

~~-torfowisk z czynnym procesem akumulacji węgla oraz częściowo odwodnionych gleb organicznych znajdujących się obecnie na użytkach rolnych i nie przekształconych dotychczas w grunty orne;~~

~~-mokradeł nietorfowych, nieprzekształconych dotychczas w grunty orne.~~

~~Punktem wyjścia do wyznaczenia gleb organicznych zasobnych w węgiel (torfowisk) i mokradeł jest wykorzystanie mapy glebowo-rolniczej 1:25000, bazy mokradeł i torfowisk, oraz bazy danych działek rolnych (geometria działek, sposób użytkowania, rodzaje upraw) z zasobów ARiMR. Poprzez połączenie tych baz danych wyznaczone zostaną obszary położone~~

na gruntach rolnych, które mogą być objęte normą DKR 2. Nie jest możliwe jednak automatyczne przypisanie obszarów przeznaczonych do ochrony wg normy DKR do aktualnej treści mapy glebowo-rolniczej. Jak wskazują wstępne badania na obszarach pilotażowych, gleby pochodzenia organicznego określone na mapie, mogą zarówno spełniać, jak i nie spełniać założonych kryteriów, w zależności od ich aktualnego stanu. Dane na mapie glebowo-rolniczej pochodzą z reguły okresu lat 70 i 80-tych 20 wieku. W zależności od warunków, mogły one podlegać dynamicznym zmianom, szczególnie po ich zamierzonym odwodnieniu lub obniżeniu się poziomu wód gruntowych. Niezbędne są zatem dokładne badania aktualnego stanu gleb pochodzenia organicznego, wykonane na obszarze całego kraju oraz obejmujące reprezentację różnych typów gleb pochodzenia organicznego. W 2021 roku rozpoczęto pierwszy etap prac polegający na aktualizacji bazy danych gleb pochodzenia organicznego. Prace zostały zaplanowane co najmniej do końca 2023 r. i mają zapewnić identyczne podejście metodyczne oraz rozdzielczość i szczegółowość danych na obszarze całego kraju.

Prace te obejmują badania terenowe polegające na ocenie gleb w warunkach polowych, dokumentację opisową i fotograficzną, pobranie próbek do analiz laboratoryjnych, prace laboratoryjne polegające na pomiarze zawartości materii organicznej oraz prace polegające na uaktualnieniu punktowej bazy danych.

W drugim etapie, w 2024 roku, zostanie przeprowadzony proces precyzyjnego wyznaczenia obszarów, które byłyby objęte normą. Proces obejmie dopracowanie i zastosowanie modelu ekstrapolacji wyników badań polowych i laboratoryjnych do przestrzennych baz danych z wykorzystaniem danych towarzyszących takich jak np. dane satelitarne, numeryczny model terenu. Do wdrożenia produkcyjnego przedmiotowej warstwy tematycznej konieczne będzie dostosowanie informatycznego systemu dziedzinowego baz referencyjnych LPIS, a także reguł kontroli administracyjnej po stronie IACSplus w tym zakresie. procesie wyznaczania gruntów objętych GAEC 2 -jako dwa kryteria kwalifikacji gleb organicznych określone zostały: zawartość materii organicznej w glebie oraz miąższość warstwy organicznej. Aby zapewnić ochronę gleb o największych zasobach węgla, normą GAEC 2 objęto gleby organiczne o zawartości materii organicznej co najmniej 60% suchej masy gleby w warstwie o miąższości co najmniej 40 cm.

Do wyznaczenia map mokradeł nietorfowych objętych GAEC 2 wykorzystano dane o położeniu mokradeł i terenów podmokłych znajdujących się w bazie danych BDOT10K (Baza Danych Obiektów Topograficznych) prowadzonej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii, zawierającej przestrzenną lokalizację obiektów topograficznych.

Biorąc pod uwagę charakter i złożoność prac polegających na prowadzeniu badań terenowych przewidzianych w ramach tego zadania norma ta zacznie obowiązywać odprzesunięcie terminu wdrożenia normy od 2025 r. pozwoliło na bardziej precyzyjne wyznaczenie obszarów, które byłyby będą objęte normą. Ponadto wyznaczone obszary będą musiały być zostaną zawarte w systemie informatycznym ARiMR, a rolnicy (wraz z wnioskiem o płatność) będą otrzymywali informacje, na których działkach rolnych deklarowanych do płatności znajdują się wyznaczone obszary podmokłe i torfowiska.

Dotyczy: 3.10.1.2.3 Zakres terytorialny i wyznaczony obszar str. 373

(...) Szacuje się, że powierzchnia terenów objętych normą GAEC 2 wyniesie ok. 146 tys. ha.

1. Uzasadnienie proponowanej zmiany:

Obowiązek wyznaczenia obszarów, które byłyby objęte normą GAEC 2 wynika z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. Mając na uwadze, że nie było możliwe wyznaczenie obszarów w oparciu o dostępne dane – Polska wynegocjowała opóźnienie wdrożenia normy. Zgodnie z zapisami PS WPR norma GAEC 2 będzie obowiązywała rolników od 1 stycznia 2025 roku. Tym samym konieczne jest określenie wymagań dla rolników posiadających działki na obszarach objętych normą GAEC 2. Wymogi dotyczą zarówno trwałych użytków zielonych, jak i gruntów ornych. Ochrona terenów podmokłych i torfowisk jest niezwykle ważna z wielu powodów, m.in. przyczynia się do ochrony bioróżnorodności. Tereny podmokłe i torfowiska są siedliskami dla wielu unikalnych gatunków roślin i zwierząt. Stanowią schronienie dla wielu gatunków ptaków, owadów, a także ssaków. Ich zniszczenie może prowadzić do utraty bioróżnorodności i wyginięcia wielu gatunków. Niezrównoważone użytkowanie gleb organicznych przyczynia się także do zmian klimatu. Działania takie jak osuszanie/odwadnianie lub orka skutkują zmianą na tlenowe warunków, w których znajduje się zgromadzona materia organiczna. W warunkach takich materia organiczna ulega mineralizacji i zostaje uwolniona do atmosfery w postaci dwutlenku węgla. W związku z powyższym proponuje się, aby niedozwolone było przekształcanie lub zaorywanie trwałych użytków zielonych (TUZ) znajdujących się na obszarze GAEC 2. Wykonanie innego zabiegu agrotechnicznego może jednak być konieczne co kilka lat w celu renowacji TUZ lub usunięcia siewek niepożądanych roślin. Dlatego też, w przedmiotowych wymogach proponuje się możliwość wykonania zabiegu renowacji z zastosowaniem płytkiej uprawy gleby i podsiewu, ale nie częściej niż raz na 4 lata. Dodatkowo, mając na uwadze, że wydobycie torfu jest działaniem sprzecznym z zasadami ochrony środowiska, powoduje bezpowrotne straty węgla, straty krajobrazowe oraz pogorszenie retencji wody w lokalnym krajobrazie, proponuje się wprowadzenie całkowitego zakazu wydobywania torfu zarówno na TUZ, jak i na gruntach ornych znajdujących się na obszarze objętym normą GAEC 2. Dodać należy, że wymogi do spełnienia dla gruntów ornych objętych normą GAEC 2 mają na celu poprawę i zachowanie potencjału gleby zgodnie z celami normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska. Tym samym, na TUZ i gruntach ornych położonych na terenach objętych normą GAEC 2, proponuje się wprowadzenie wymogu polegającego na zakazie budowy nowych rowów oraz instalacji drenujących do odwadniania/odprowadzania wody z terenu. Proponuje się, żeby wymóg ten został wprowadzony w celu ograniczenia procesów degradacji gleb w wyniku dodatkowego odwadniania i spowolnienia procesów rozkładu materii organicznej. Dodatkowo na gruntach ornych proponuje się wprowadzenie zakazu orki.

2. Przepis zgodnie, z którym będzie dokonana zmiana:

Art. 119 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013.

3. Data konsultacji z Komitetem Monitorującym PS WPR 2023-2027:

30 października 2024 r.

4. Oczekiwany efekt wprowadzenia zmiany:

Określenie wymogów w zakresie normy GAEC 2 ma na celu ochronę gleb najbogatszych w węgiel, poprzez ochronę torfowisk i terenów podmokłych. Wprowadzenie przedmiotowej zmiany umożliwi bardziej efektywne wdrożenie normy GAEC 2 poprzez jej doszczegółowienie i dostosowanie do uwarunkowań produkcyjnych w gospodarstwach.

5. Wpływ zmiany na cele i wskaźniki:

W związku z planowanymi zmianami Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 w dokumencie nie ulegną zmianie wskaźniki

6. Wpływ na plan finansowy PS WPR:

W związku z planowanymi zmianami Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 w dokumencie nie ulegnie zmianie plan finansowy.